

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6CoP/4/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8515203119
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8515203119.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Wagshalovej v právnej veci starostlivosti súdu o mal. O. K., nar. X.X.XXXX, bytom N. Y., L., zastúpená kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny J., dieťa rodičov otca I. F., nar. X.X.XXXX, bytom N. Y., ul. S. XX, toho času G., O. X XXX XX V. a matky O. K., nar. XX.X.XXXX, bytom N. Y., L., v konaní o návrhu otca na zníženie výživného, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa, č. k. 2P/55/2015-53 zo dňa 03. 12. 2015 takto jednohlasne

rozhodol:

- I. Mení sa rozsudok vo výroku I. tak, že návrh na zníženie výživného sa zamietá.
- II. Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol nasledovne:

„I. Súd m e n í rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa č.k. 4P/41/2014-51 zo dňa 21.5.2014 v časti výživného tak, že toto výživné zo strany otca maloletého dieťaťa I. F., nar. X.X.XXXX pre mal. O. K., nar. X.X.XXXX znižuje zo sumy 90 eur mesačne na sumu 36 eur mesačne, počnúc dňom právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd návrh z a m i e t a .

III. Žiaden z účastníkov n e m á právo na náhradu trov konania“.

Prvostupňový súd svoje rozhodnutie skutkovo odôvodnil tým, že v čase rozhodovania súdu o výživnom bol otec zviazaný prispievať na jeho výživu sumou 90 eur mesačne. V tom čase otec pracoval v Y. s príjmom 1 000 až 1 200 eur mesačne, matka poberala rodičovský príspevok. V súčasnosti je otec dieťaťa vo výkone trestu odňatia slobody, kde je od 9.2.2015, predpokladaný koniec trestu je stanovený na 9.2.2018. Podľa správy B. V. je od 1.4.2015 pracovne zaradený a poberá pracovnú odmenu. Za august 2015 mal pracovnú odmenu v sume 137,80 eur. Matka je poberateľkou rodičovského príspevku v sume 203,20 eur a rodinných prídavkov v sume 23,14 eur.

Na takto zistený skutkový stav prvostupňový súd prijal právny záver, že na strane otca mal. dieťaťa došlo k takej zmene pomerov, ktorá odôvodňuje zníženie výživného. Touto podstatnou zmenou pomerov je skutočnosť, že otec sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody. Tiež bolo zistené, že v čase výkonu trestu odňatia slobody nemá iný žiaden príjem, resp. jeho príjem je minimálny, preto je zřejmé, že nie je

v jeho možnostiach a schopnostiach platiť výživné v súdom stanovenej výške. Matka dieťaťa sa podieľa na výžive osobnou starostlivosťou. Vzhľadom na zistený skutkový stav prvostupňový súd návrhu otca na zníženie výživného čiastočne vyhovel.

Poukázal na ustanovenia § 62 ods. 1, 2, 3, 4, § 75 ods. 1, § 78 ods. 1,3 Zákona o rodine.

O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písmeno a/ O.s.p., keďže ide o konanie, ktoré mohlo začať aj bez návrhu.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie matka maloletej, v ktorom navrhla, aby odvolací súd rozsudok prvostupňového súdu zmenil a návrh navrhovateľa na zníženie výživného zamietol.

V odvolaní uviedla, že zo zníženého výživného na sumu 36 Eur mesačne nedokáže uhradiť potreby pre syna, ktoré sa zvyšujú. Napriek tomu, že otec maloletého je vo výkone trestu odňatia slobody, má možnosť prispievať na výživu syna viac ako mu určil súd. Vo výkone trestu pracuje a do zariadenia mu posielala peniaze aj rodina.

Otec vo svojom vyjadrení k odvolaniu matky uviedol, že je síce vo výkone trestu pracovne zaradený ako murár, avšak z príjmu sú mu vykonávané zrážky v prospech matky maloletého v sume 39,61 Eur mesačne. Jeho matka mu síce nepravidelne zasiela malé sumy, ktoré nepostačujú ani na pokrytie tých najnevyhnutnejších výdavkov. Okrem toho jeho matka prispieva na výživu mal. O. zakupovaním oblečenia a tým, že ho niekedy berie domov.

Kolíznym opatrovníkom vo svojom písomnom vyjadrení uviedol, že zníženie výživného nie je v záujme mal. dieťaťa. Poukázal na to, že k zmene pomerov došlo aj na strane mal. dieťaťa v súvislosti s jeho rastom a vývinom. Má za to, že v súlade s ust. § 75 Zákona o rodine je potrebné na strane otca prihliadnuť na kritérium potenciality príjmov, keďže otec sa vzdal bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) a potom ako bolo oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku vyvesené na úradnej tabuli súdu a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred rozsudok verejne vyhlásil a súd dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky ani na potvrdenie (§ 219 ods. 1 O.s.p.) ani na zrušenie (§ 221 ods. 1 O.s.p.) napadnutého rozsudku.

Predmetom konania pred prvostupňovým súdom bolo posúdenie zmeny pomerov odôvodňujúcich zvýšenie výživného zo strany otca na maloletého.

Podľa § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len „ZoR“), pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Podľa § 78 ods. 1, 2, 3 ZoR, dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh. Ak dôjde k zrušeniu alebo zníženiu výživného pre maloleté dieťa za uplynulý čas, spotrebované výživné sa nevracia. Pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov.

Ustanovenie § 78 ods. 1 ZoR predstavuje výnimku zo zásady nezmeniteľnosti súdnych rozhodnutí. Pre rozhodnutie o návrhu na zmenu vyživovacej povinnosti určenej predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím súdu je potrebné mať na zreteli ustanovenie § 159 ods. 3 O.s.p. i ustanovenie § 78 ods. 1 Zákona o rodine. Občiansky súdny poriadok v označenom ustanovení určuje, že len čo sa vo veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednať znova (prekážka *res iudicatae* - veci rozhodnutej). Zákon však počítá s prípadmi, keď nie je objektívne možné túto zásadu dodržať (ustanovenie § 163 O.s.p.). Výslovne umožňuje zmenu rozsudku odsudzujúceho na plnenie v budúcnosti zročných dávok,

alebo na plnenie v splátkach, ak sa podstatne zmenili okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie dávok alebo splátok, pritom nie je rozhodujúce, či ide o plnenie vyživovacej povinnosti určenej súdom, alebo plnenie dohody. Ide o zásadu „rebus sic stantibus“. Hmotnoprávna podmienka zmeny súdneho rozhodnutia o výživnom je upravená v ustanovení § 78 ods. 1 zákona č.36/2005 Z.z o rodine. Podľa tohto ustanovenia dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. V zmysle judikatúry je potrebné prihliadnuť ku všetkým skutočnostiam, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výživného, avšak len vtedy môžu byť dôvodom pre zmenu o vyživovacej povinnosti, keď sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Touto zásadou sa musel súd riadiť aj pri rozhodovaní o podanom návrhu na zníženie vyživovacej povinnosti.

Ustanovenie § 78 ods. 1 ZoR predstavuje výnimku zo zásady nezmeniteľnosti súdnych rozhodnutí. Pre rozhodnutie o návrhu na zmenu vyživovacej povinnosti určenej predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím súdu je potrebné mať na zreteli ustanovenie § 159 ods. 3 O.s.p. i ustanovenie § 78 ods. 1 Zákona o rodine. Občiansky súdny poriadok v označenom ustanovení určuje, že len čo sa vo veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednať znova (prekážka res iudicata - veci rozhodnutej). Zákon však počíta s prípadmi, keď nie je objektívne možné túto zásadu dodržať (ustanovenie § 163 O.s.p.). Výslovne umožňuje zmenu rozsudku odsudzujúceho na plnenie v budúcnosti zročných dávok, alebo na plnenie v splátkach, ak sa podstatne zmenili okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie dávok alebo splátok, pritom nie je rozhodujúce, či ide o plnenie vyživovacej povinnosti určenej súdom, alebo plnenie dohody. Ide o zásadu „rebus sic stantibus“. Hmotnoprávna podmienka zmeny súdneho rozhodnutia o výživnom je upravená v ustanovení § 78 ods. 1 zákona č.36/2005 Z.z o rodine. Podľa tohto ustanovenia dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. V zmysle judikatúry je potrebné prihliadnuť ku všetkým skutočnostiam, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výživného, avšak len vtedy môžu byť dôvodom pre zmenu o vyživovacej povinnosti, keď sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Touto zásadou sa musel súd riadiť aj pri rozhodovaní o podanom návrhu na zníženie vyživovacej povinnosti.

Pri rozhodovaní o zmene výživného na účely zisťovania pomerov je potrebné porovnať okolnosti v čase vydania predchádzajúceho rozhodnutia s okolnosťami v čase nového rozhodnutia, pričom predpokladom takejto zmeny je výrazná a trvalá zmena pomerov, či už na strane maloletého dieťaťa, alebo na strane rodičov. Takouto zmenou môže byť podstatne vyšší vek dieťaťa a s tým spojený nárast nevyhnutných nákladov, trvalá zmena zdravotného stavu, nástup dieťaťa do školy vyššieho stupňa, podstatné zvýšenie či zníženie pravidelného príjmu jedného z rodičov, prípadne zmena počtu vyživovaných osôb u rodičov.

Posúdenie všetkých zmien v pomeroch účastníkov konania, ku ktorým došlo od poslednej úpravy sa sleduje zámer, aby súd mohol vyhodnotiť, či skutočne došlo k takej zmene pomerov účastníkov konania, ktorá by odôvodňovala zmenu rozhodnutia. Pritom iba zmena pomerov výraznejšieho rázu v okolnostiach, ktoré tvorili podklad pre vydanie skoršieho rozhodnutia o výživnom, je dôvodom pre jeho zmenu.

Výživné má zabezpečiť také materiálne podmienky pre telesný a duševný vývoj dieťaťa, v akých by sa dieťa nachádzalo, keby žilo v harmonickej spoločnej domácnosti svojich rodičov. Výživné pre mal. dieťa má pritom prednosť pred inými výdavkami rodičov, a o toto právo nemôže byť ukraované.

Odvolací súd poznamenáva, že ochrana práv dieťaťa zahŕňa zo strany rodičov zaistenie podmienok materiálnej a nemateriálnej povahy k tomu, aby dieťa mohlo dostatočne rozvíjať svoje možnosti a schopnosti k jeho uplatneniu v spoločnosti. Pokiaľ ide o materiálne podmienky, tieto sa realizujú prostredníctvom povinnosti rodičov podieľať sa na vyživovacej povinnosti k svojim deťom, podľa kritérií uvedených v ust. § 75 ods. 1 ZoR.

Pri rozhodovaní o zmene výživného na účely zisťovania pomerov je potrebné porovnať okolnosti v čase vydania predchádzajúceho rozhodnutia s okolnosťami v čase nového rozhodnutia, pričom predpokladom takejto zmeny je výrazná a trvalá zmena pomerov, či už na strane maloletého dieťaťa, alebo na strane rodičov. Takouto zmenou môže byť podstatne vyšší vek dieťaťa a s tým spojený nárast nevyhnutných nákladov, trvalá zmena zdravotného stavu, nástup dieťaťa do školy vyššieho stupňa, podstatné zvýšenie či zníženie pravidelného príjmu jedného z rodičov, prípadne zmena počtu vyživovaných osôb u rodičov.

Posúdenie všetkých zmien v pomeroch účastníkov konania, ku ktorým došlo od poslednej úpravy sa sleduje zámer, aby súd mohol vyhodnotiť, či skutočne došlo k takej zmene pomerov účastníkov konania, ktorá by odôvodňovala zmenu rozhodnutia. Pritom iba zmena pomerov výraznejšieho rázu v okolnostiach, ktoré tvorili podklad pre vydanie skoršieho rozhodnutia o výživnom, je dôvodom pre jeho zmenu.

Predchádzajúca právna úprava pomerov bola určená rozsudkom Okresného súdu Stará Ľubovňa, č.k. 4P 41/2014-51 zo dňa 21.5.2014, ktorým bol mal. O. zverený do osobnej starostlivosti matky a otec bol zaviazaný prispievať na jeho výživu sumou 90 Eur mesačne od 1.1.2014 do budúca. V čase rozhodovania súdu o výživnom otec mal. pracoval v Y. a dosahoval príjem 1000 až 1200 Eur mesačne. Matka poberala rodičovský príspevok v sume 203,20 eur a rodinné prídavky sume 23,10 eur mesačne. V čase rozhodovania súdu mal mal. O. 10 mesiacov.

V súčasnosti má mal. O. 2 roky a 10 mesiacov. Je v celodennej osobnej starostlivosti matky, ktorá je poberateľkou rodičovského príspevku do 07/2016.

Otec mal. sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody od 9.2.2015 s predpokladom ukončenia trestu do 9.2.2018. Od 1.4.2015 je pracovne zaradený a poberá pracovnú odmenu.

Odvolací súd zmenu pomerov na strane otca vidí v tom, že v čase predchádzajúceho rozhodovania súdu o výživnom bol zamestnaný, dosahoval príjem 1 000 - 1 200 Eur. V dôsledku jeho úmyselnej trestnej činnosti bol právoplatne odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní troch rokov. Nástupom na výkon trestu odňatia slobody z objektívneho dôvodu došlo k zníženiu jeho možností a schopností pracovať a dosahovať tak príjem. Je však potrebné poukázať na okolnosti prípadu a to na skutočnosť, že k zníženiu možností a schopností otca dosahovať príjem došlo v dôsledku jeho zavineného protiprávneho a protispoločenského konania. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 6.2.2008, sp.zn. IV ÚS 1181/07 podľa ktorého „Ak sa zbavil rodič svojim úmyselným konaním, pre ktoré bola na neho uvalená väzba a pre ktoré bol následne odsúdený k trestu väzenia, objektívnej možnosti plniť svoju vyživovaciu povinnosť voči svojmu maloletému dieťaťu, nemožno túto skutočnosť pričítať na ťarchu tohto dieťaťa, ktoré podľa čl. 32 ods. 4 Listiny má základné právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť.“ Na zníženie príjmu otca v dôsledku výkonu trestu odňatia slobody, t.j. realizácie zákonom stanovenej sankcie ako následku spáchania trestného činu nie je možné prihliadať ako na okolnosť odôvodňujúcu zníženie výživného. V danom prípade je potrebné v súlade so záujmom dieťaťa prihliadnuť na zárobkové schopnosti a možnosti otca, ktoré by dosahoval, ak by žil bezúhonným životom a trestnú činnosť nepáchal. Plnenie vyživovacej povinnosti je jedným z prostriedkov uvedomenia si rodičovskej zodpovednosti a motivácia viesť riadny život.

Matka v podanom odvolaní namieta, že otec vo výkone trestu pracuje.

Ako to vyplýva z dokazovania vykonaného pred prvostupňovým súdom, otec mal. je vo výkone trestu pracovne zaradený a dosahuje z tejto práce príjem. Odvolací súd má za to, že vzhľadom na preukázaný príjem otca nie je zníženie výživného na sumu 36 eur mesačne na mieste a bolo by v rozpore so záujmom maloletého.

Ďalej matka v odvolaní namieta, že zo zníženého výživného nedokáže pokryť potreby syna, ktoré sa zvyšujú.

Odvolací súd konštatuje, že k zmene pomerov došlo aj na strane maloletého, u ktorého v súvislosti s rastom a vývinom nepopierateľne došlo k navýšeniu jeho oprávnených potrieb. Matka sa o mal. osobne stará, zabezpečuje jeho bývanie a stará sa o spoločnú domácnosť.

Porovnaním odôvodnených potrieb maloletého a zárobkových možností a schopností povinného rodiča odvolací súd dospel k záveru, že podmienky na zníženie výživného v predmetnej veci neboli dané. Výživné v sume 90 Eur mesačne zohľadňuje záujem mal. a schopnosti, možnosti a majetkové pomery otca.

Na základe uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok vo výroku o výživnom postupom podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, že rozsudok vo výroku, ktorým súd znížil výživné zo stany otca maloletého zo sumy 90 eur mesačne na sumu 36 eur mesačne zamietol.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle ust. § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 146 ods. 1 písm. a) O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania vzhľadom k tomu, že konanie mohlo začať aj bez návrhu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.